

Σε σύγχρονη δουλεία

Κεφάλαιο I: Επιγραφή

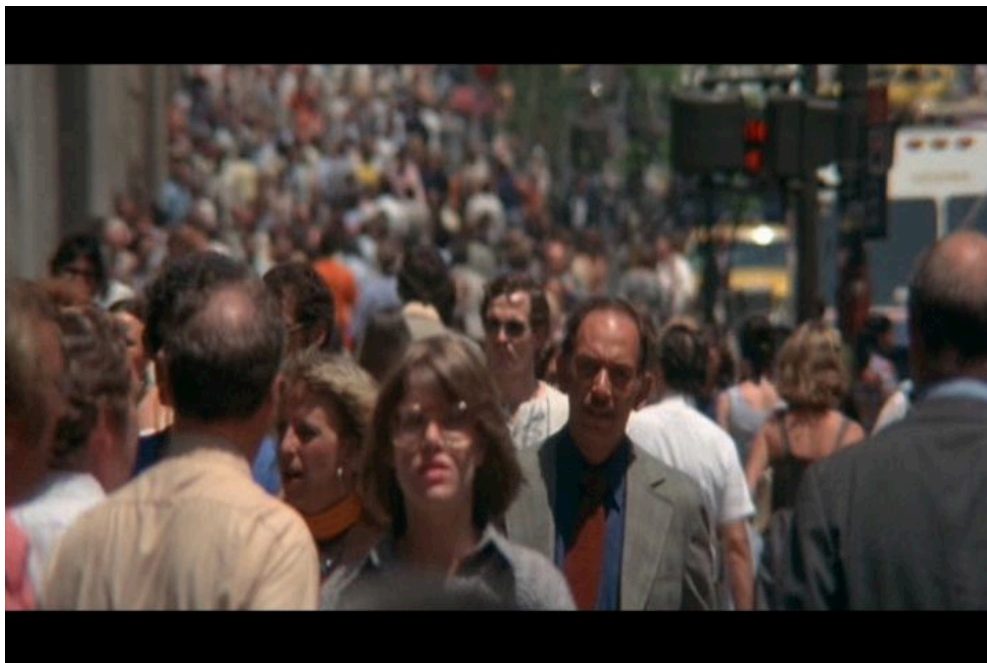
«Η αισιοδοξία μου βασίζεται στη βεβαιότητα ότι αυτός ο πολιτισμός θα καταρρεύσει. Η απαισιοδοξία μου, σε όλα αυτά που κάνει για να μας τραβήξει στην πτώση του.»

Κεφάλαιο II: Η σύγχρονη δουλεία

“Ο κόσμος έχει γυρίσει ανάποδα και οι τρελοί οδηγούνε τους τυφλούς.”

Γουίλλιαμ Σαίξπηρ

Η σύγχρονη δουλεία είναι μια εθελοντική δουλεία, που χορηγείται από το πλήθος των δούλων, που σέρνονται στην επιφάνεια της γης. Οι ίδιοι αγοράζουν όλα τα αγαθά που πάντα τους υποδουλώνουν λίγο παραπάνω. Οι ίδιοι τρέχουν πίσω από μια εργασία, όλο και πιο αλλοτριωτική, η οποία πρόθυμα και γενναιόδωρα τους δίνεται, αν είναι αρκετά υπάκουοι. Οι ίδιοι διαλέγουν τους κύριους που θα πρέπει να υπηρετούν. Για να καταφέρει αυτή η παράλογη τραγωδία να τεθεί σε ισχύ, χρειάστηκε πρώτα απ’ όλα να αφαιρεθεί από τα μέλη αυτής της τάξης η συνείδηση της εκμετάλλευσης και της αποξένωσης τους. Ορίστε ο παράξενος νεωτερισμός της εποχής μας. Σε αντίθεση με τους δούλους της αρχαιότητας, τους δουλοπάροικους του Μεσαίωνα ή τους εργάτες των πρώτων βιομηχανικών επαναστάσεων, σήμερα, είμαστε μάρτυρες μιας τάξης ολοκληρωτικά υποταγμένης που όμως δεν το ξέρει ή μάλλον που δεν θέλει να το μάθει. Συνεπώς, αγνοούν την εξέγερση που θα έπρεπε να είναι η

μόνη νόμιμη αντίδραση των εκμεταλλευμένων. Δέχονται χωρίς αμφισβήτηση, τη θλιβερή ζωή που χτίστηκε για εκείνους. Η αποκήρυξη και η παραίτηση είναι η πηγή της δυστυχίας τους.

Ορίστε το άσχημο όνειρο των σύγχρονων δούλων, που εμπνέει τελικά τη παραίτηση στο μακάβριο χορό του συστήματος αλλοτρίωσης.

Η καταπίεση εκσυγχρονίζεται, επεκτείνοντας παντού τις μορφές μυστικοπάθειας που επιτρέπουν την απόκρυψη της κατάστασης Δείχνοντας την πραγματικότητα όπως είναι στ' αλήθεια και όχι όπως είναι παρουσιασμένη από την εξουσία καθίσταται η πιο απόλυτη ανατροπή.

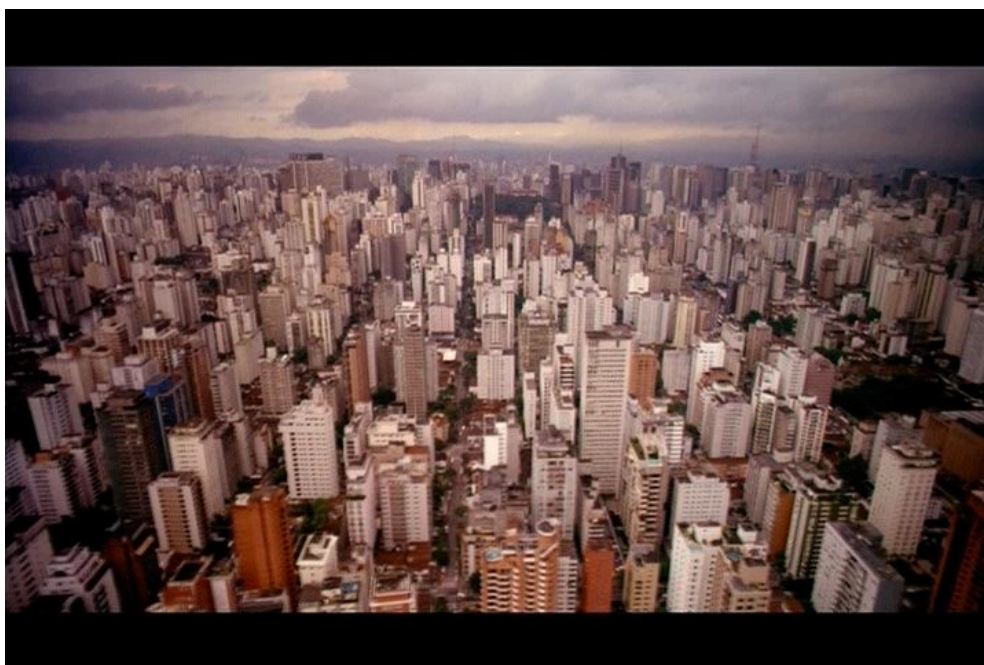
«Μόνο η αλήθεια είναι επαναστατική»

Γουίλλιαμ Σαίξπηρ

Κεφάλαιο III: Η ανάπτυξη του εδάφους και του οικοσυστήματος

« Η αστυφιλία είναι εκείνη η λήψη της κατοχής του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος από τον αναπτυσσόμενο λογικά καπιταλισμό, έχοντας απόλυτη κυριαρχία, μπορεί και πρέπει τώρα να ξαναφτιάξει ολόκληρο το κόσμο κατ' εικόνα του.»

Η ΊΚοινωνία του Θεάματος, Γκι Ντέμπορντ

Χτίζοντας τον κόσμο τους με την δύναμη της αλλοτριωμένης εργασίας τους, η διακόσμηση του γίνεται η φυλακή στην οποία οι ίδιοι θα πρέπει να ζήσουν. Ένας άθλιος κόσμος, δίχως γεύση ή οσμή, που σηκώνει πάνω του τη μιζέρια του κυρίαρχου τρόπου παραγωγής.

Αυτή η διακόσμηση χτίζεται διαρκώς. Τίποτα δεν είναι σταθερό. Η μόνιμη επισκευή του χώρου γύρω μας βρίσκει την αιτία της μέσα στην γενική αμνησία και την ανασφάλεια με τις οποίες πρέπει να ζουν οι κάτοικοι. Πρόκειται για την ανακατασκευή των πάντων κατ' εικόνα

του συστήματος: ο κόσμος γίνεται καθημερινά λίγο πιο βρώμικος και θορυβώδης, όπως ένα εργοστάσιο.

Κάθε κομμάτι αυτού του κόσμου είναι η περιουσία ενός κράτους ή ενός ατόμου. Αυτή η κοινωνική ληστεία, που είναι η αποκλειστική ιδιοκτησία του εδάφους, υλοποιείται στη πανταχού παρουσία των τοίχων, κάγκελων, φρακτών, εμποδίων, συνόρων... Είναι το εμφανές σημάδι αυτού του διαχωρισμού που διαποτίζει τα πάντα.

Αλλά παράλληλα, σύμφωνα με τα συμφέροντα του εμπορικού πολιτισμού, η ένωση των εκτάσεων είναι ο κύριος στόχος της θλιβεράς εποχής μας. Ο κόσμος πρέπει να γίνει ένας τεράστιος αυτοκινητόδρομος, βελτιωμένος στα άκρα, για να διευκολύνει την μεταφορά των εμπορευμάτων. Όλα τα εμπόδια, φυσικά ή ανθρώπινα, πρέπει να καταστραφούν.

Το περιβάλλον στο οποίο συσσωρεύεται αυτή η δουλοπρεπής μάζα, είναι κατ' εικόνα της ζωής τους: μοιάζει με κλουβιά, φυλακές, σπηλιές. Αλλά αντίθετα με τους δούλους ή τους φυλακισμένους, ο εκμεταλλευμένος των σύγχρονων καιρών πρέπει να πληρώσει το κελί του.

«Γιατί δεν είναι ο άνθρωπος, αλλά ο κόσμος που έγινε ανώμαλος.»

Αντονέν Αρτώ

Κεφάλαιο IV: Τα εμπορεύματα

«Ένα εμπόρευμα φαίνεται από την πρώτη ματιά σαν ένα αυτονόητο συνηθισμένο πράγμα. Η ανάλυση του δείχνει ότι είναι ένα πολύ στρυφνό πράγμα, γεμάτο από μεταφυσική σοφιστεία και θεολογικές παραξενιές.»

Το Κεφάλαιο, Καρλ Μαρξ

Και σε αυτό το στενό και σκοτεινό χώρο συλλέγει τα καινούρια εμπορεύματα που θα έπρεπε, σύμφωνα με τα πανταχού παρούσα διαφημιστικά μηνύματα, να του προσφέρουν ευτυχία και ολοκλήρωση. Αλλά όσο περισσότερο συσσωρεύει εμπορεύματα, άλλο τόσο η δυνατότητα να εισέλθει μια μέρα στην ευτυχία απομακρύνεται από εκείνον.

«Τι θα ωφελήσει τον άνθρωπο να κερδίσει όλο τον κόσμο αλλά να ζημιώσει την ψυχή του;»

Απόστολος Μάρκος 8:36

Το εμπόριο, ιδεολογική ουσία, στερεί την εργασία από αυτόν που το παράγει και τη ζωή από εκείνον που το καταναλώνει. Στο κυρίαρχο οικονομικό σύστημα, δεν είναι πλέον η ζήτηση που καθορίζει την προσφορά αλλά η προσφορά που καθορίζει την ζήτηση. Έτσι, περιοδικά, νέες ανάγκες δημιουργούνται που γρήγορα θεωρούνται ζωτικές από την συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού: πρώτα ήταν το ραδιόφωνο, ύστερα το αυτοκίνητο, η τηλεόραση, ο υπολογιστής και τώρα το κινητό τηλέφωνο.

Όλα αυτά τα εμπορεύματα, μαζικά διανεμημένα σε μια σπιθαμή του χρόνου, μετατρέπουν ριζικά τις ανθρώπινες σχέσεις: από μια πλευρά χρησιμεύουν να αποξενώνουν λίγο παραπάνω τους ανθρώπους από τους όμοιους τους και από την άλλη να διαδίδουν τα κυρίαρχα μηνύματα του συστήματος. Τα πράγματα που κατέχουμε, καταλήγουν να μας κατέχουν.

Κεφάλαιο V: Η διατροφή

«Αυτό που για κάποιον είναι τροφή, μπορεί για κάποιον άλλο να είναι δηλητήριο»

Παράκελσος

Όταν τρέφεται ο σύγχρονος δούλος προβάλλει καλύτερα την κατάσταση ερείπωσης στην οποία βρίσκεται. Διαθέτοντας ένα χρόνο όλο και πιο περιορισμένο για να προετοιμάσει την τροφή που καταπίνει, καταφεύγει στην κατανάλωση του γρήγορου φαγητού που η αγρο-χημική βιομηχανία παράγει. Περιπλανιέται στα σούπερ μάρκετ αναζητώντας υποκατάστατα που η κοινωνία της ψευδούς αφθονίας συμφωνεί να του δώσει. Εδώ ακόμα, δεν υπάρχει τίποτα παρά η ψευδαίσθηση της επιλογής. Η αφθονία των διατροφικών προϊόντων δεν κρύβει την υποβάθμιση και τη διαστρέβλωση τους.

Πρόκειται προφανώς για γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς, ένα μείγμα χρωστικών ουσιών και συντηρητικών, φυτοφάρμακων, ορμονών και άλλων εφευρέσεων του νεωτερισμού.

Η άμεση απόλαυση είναι ο κανόνας του κυρίαρχου τρόπου διατροφής, όπως είναι και ο κανόνας όλων των μορφών κατανάλωσης. Και οι συνέπειες είναι εκείνες που προβάλλει αυτός ο τρόπος διατροφής.

Αλλά είναι απέναντι στην εξαθλίωση που ο δυτικός άνθρωπος χαίρεται για τη θέση του και τη ξέφρενη κατανάλωση του. Ωστόσο, η δυστυχία είναι παντού όπου βασιλεύει η ολοκληρωτική εμπορική κοινωνία. Η έλλειψη είναι το μειονέκτημα της ψεύτικης αφθονίας. Και σε ένα σύστημα που καθορίζει την ανισότητα ως το κριτήριο της προόδου, ακόμα και αν η αγροχημική παραγωγή είναι αρκετή για να τρέψει ολόκληρο τον παγκόσμιο πληθυσμό, η πείνα δεν θα πρέπει ποτέ να εξαφανιστεί.

«Πιστεύουν ότι ο άνθρωπος, το πιο αμαρτωλό απ' όλα τα είδη, κυριαρχεί το ζωικό βασίλειο. Όλα τα άλλα πλάσματα δημιουργήθηκαν για να του παρέχουν τροφή και γούνα, για να βασανιστούν και να εξολοθρευτούν.»

Ισαάκ Μπάσεβις Σίνγκερ

Η άλλη συνέπεια της ψεύτικης διατροφικής αφθονίας είναι η γενίκευση των στρατοπέδων-εργοστασίων συγκέντρωσης και η μαζική και βάρβαρη εξόντωση των ειδών που χρησιμεύουν στη διατροφή των σκλάβων. Εδώ βρίσκεται η ίδια η ουσία του κυρίαρχου τρόπου παραγωγής. Η ζωή και η ανθρωπιά δεν αντιστέκονται στην επιθυμία μερικών για κέρδος.

Κεφάλαιο VI: Η καταστροφή του περιβάλλοντος

«Είναι θλιβερό να σκέφτεσαι πως η Φύση μιλάει αλλά το ανθρώπινο είδος δεν ακούει.»

Βίκτωρ Ουγκώ

Η λεηλασία των πηγών του πλανήτη, η άφθονη παραγωγή ενέργειας ή αγαθών, τα απορρίμματα και τα άλλα απόβλητα της επιδεικτικής κατανάλωσης, θέτουν σε σοβαρό κίνδυνο την επιβίωση της γης μας και των ειδών που κατοικούν σε αυτή. Αλλά για να ασκείται ελεύθερα ο αχαλίνωτος καπιταλισμός, η ανάπτυξη δεν πρέπει να σταματήσει. Πρέπει να παράγουμε, να παράγουμε και να αναπαράγουμε.

Και εκείνοι που ρυπαίνουν περισσότερο, σήμερα παρουσιάζονται σαν πιθανοί σωτήρες του πλανήτη. Εκείνοι οι ανόητοι της show business, χρηματοδοτημένοι από τις πολυεθνικές φίρμες, προσπαθούν να μας πείσουν ότι μια απλή αλλαγή του τρόπου ζωής μας αρκεί για να σωθεί ο πλανήτης από την καταστροφή. Και ενώ μας κατηγορούν, συνεχίζουν ασταμάτητα να

ρυπαίνουν το περιβάλλον και το πνεύμα μας. Αυτές οι αδιάφορες ψευδο-οικολογικές θεωρίες χρησιμοποιούνται από κάθε διεφθαρμένο πολιτικό κατά τη διάρκεια της προεκλογικής τους εκστρατεία. Αλλά προσεκτικά προτείνουν μια ριζική αλλαγή στο σύστημα παραγωγής. Όπως πάντα χρειάζεται να μετατραπούν μερικές λεπτομέρειες ώστε όλα να μπορούν να παραμείνουν όπως πριν.

Κεφάλαιο VII: Η εργασία

Η λέξη εργασία (Travail στα γαλλικά) προέρχεται από το λατινικό Tripalium, όργανο βασανιστηρίου.

Αλλά για να εισέλθεις στον κόσμο της φρενήρους κατανάλωσης, χρειάζονται χρήματα και για να αποκτήσεις χρήματα, πρέπει να εργαστείς δηλαδή να πουληθείς. Το κυρίαρχο σύστημα έκανε την εργασία κύρια αξία του. Και οι δούλοι πρέπει πάντα να εργάζονται όλο και πιο πολύ για να πληρώσουν με δάνειο την θλιβερή ζωή τους. Εξαντλούνται στην εργασία, χάνουν το μεγαλύτερο μέρος της ζωτικής τους δύναμης και βιώνουν τις χειρότερες ταπεινώσεις. Περνούν όλη τους τη ζωή κάνοντας μια κουραστική και βαρετή δραστηριότητα, για το κέρδος μερικών.

Η εφεύρεση της σύγχρονης ανεργίας είναι εδώ για να τους φοβίζει και να τους κάνει να ευχαριστούν ασταμάτητα την εξουσία για τη γενναιοδωρία της απέναντι τους. Τι θα μπορούσαν

να κάνουν χωρίς αυτό το μαρτύριο που είναι η εργασία; Και αυτές οι απομονωτικές δραστηριότητες, παρουσιάζονται ως απελευθέρωση. Τι παρακμή και δυστυχία!

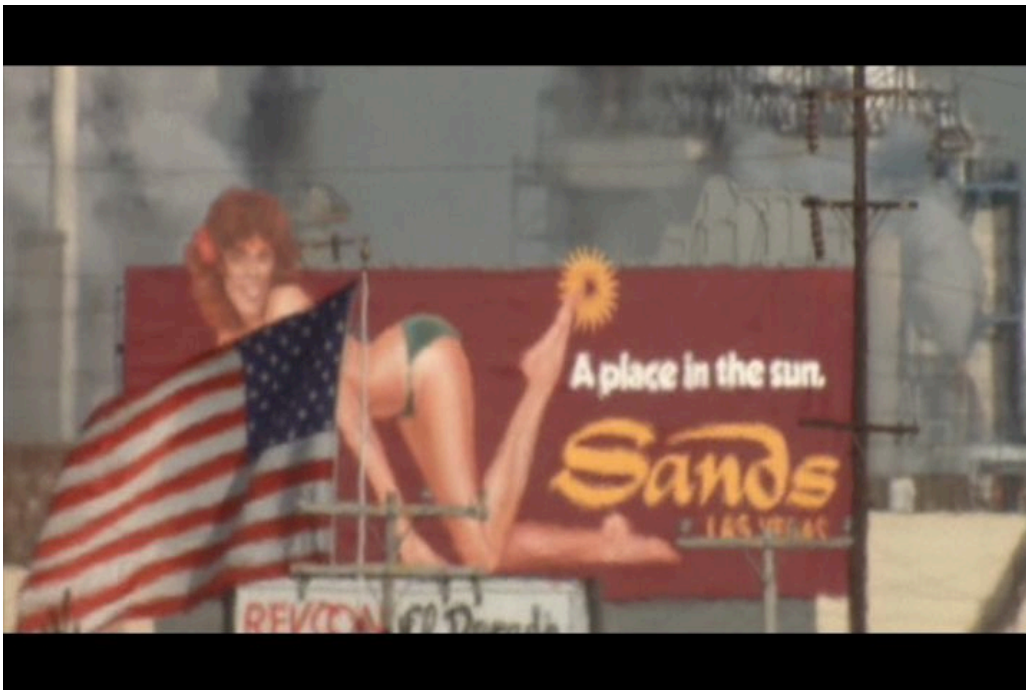
Πάντα βιαστικά, υπό την πίεση ενός χρονομέτρου ή ενός μαστιγίου, κάθε κίνηση των δούλων υπολογίζεται έτσι ώστε να αυξηθεί η παραγωγή. Η επιστημονική οργάνωση της εργασίας θέτει την ίδια ουσία με εκείνη της απαλλοτρίωσης των εργαζομένων, τόσο στον καρπό της εργασίας τους όσο και στο χρόνο που καταναλώνουν στην αυτόματη παραγωγή των προϊόντων και των υπηρεσιών. Ο ρόλος του εργαζόμενου μπερδεύεται με εκείνο μιας εργοστασιακής μηχανής, ενός υπολογιστή γραφείου. Ο χαμένος χρόνος δεν επιστρέφει πλέον.

Και έτσι, κάθε εργαζόμενος έχει αναλάβει μια επαναλαμβανόμενη εργασία, διανοητική ή φυσική. Είναι ειδικός στο τομέα παραγωγής του. Αυτή η ειδικότητα βρίσκεται σε όλο τον κόσμο μέσω του διεθνούς καταμερισμού της εργασίας. Η ιδέα συλλαμβάνεται στη Δύση, παράγεται στην Ασία και πεθαίνει στην Αφρική.

Κεφάλαιο VIII: Ο αποικισμός σε όλους τους τομείς της ζωής

«Ο άνθρωπος περιορίζεται στη παραγωγική συμπεριφορά από την οργάνωση της εργασίας. Έξω από το εργοστάσιο διατηρεί το ίδιο δέρμα και το ίδιο κεφάλι.»

Κριστόφ Ντεζούρ

Ο σύγχρονος δούλος θα μπορούσε να είναι ικανοποιημένος με τη δουλεία του στα πλαίσια της εργασίας του, αλλά καθώς το σύστημα παραγωγής αποικίζει όλους τους τομείς της ζωής, ο κυριαρχούμενος σπαταλά το χρόνο του στην αναψυχή, τη διασκέδαση και τις οργανωμένες διακοπές. Καμία στιγμή της καθημερινότητάς του δεν ξεφεύγει από τα νύχια του συστήματος. Κάθε στιγμή της ζωής έχει παραβιαστεί. Είναι ένας δούλος σε πλήρη απασχόληση.

Κεφάλαιο IX: Εμπορική Ιατρική

«Η ιατρική προκαλεί πιο αργό θάνατο.»

Πλούταρχος

Η γενική υποβάθμιση του περιβάλλοντός του σύγχρονου δούλου, του αέρα που αναπνέει και της τροφής που καταναλώνει· το άγχος που προκαλούν οι συνθήκες εργασίας του και το σύνολο της κοινωνικής του ζωής, αποτελούν την αφετηρία των νέων του ασθενειών.

Είναι άρρωστος λόγω της δουλοπρεπής κατάστασης του και κανένα φάρμακο δεν θα μπορέσει ποτέ να γιατρέψει αυτό τον πόνο. Μόνο η πιο πλήρης απελευθέρωση από την κατάσταση στην οποία βρίσκεται, μπορεί να επιτρέψει στον σύγχρονο δούλο να απελευθερωθεί από τις ταλαιπωρίες του.

Η δυτική ιατρική γνωρίζει μονό μια θεραπεία για τα δεινά που ταλαιπωρούν τον σύγχρονο δούλο: για τα δεινά που ταλαιπωρούν τον σύγχρονο δούλο: τον ακρωτηριασμό. Με βάση τη χειρουργική, τα αντιβιοτικά ή τη χημειοθεραπεία, αντιμετωπίζονται οι ασθενείς της εμπορικής ιατρικής. Εξετάζει τις συνέπειες του πόνου, χωρίς ποτέ να ψάχνει την αιτία. Αυτό είναι κατανοητό όσο και δικαιολογημένο: αυτή η έρευνα θα μας οδηγούσε αναπόφευκτα σε μια ξαφνική καταδίκη της κοινωνικής οργάνωσης στο σύνολο της. Όπως μετέτρεψε όλες τις λεπτομέρειες του κόσμου μας σ' ένα απλό προϊόν, το παρόν σύστημα έκανε το σώμα μας ένα εμπόρευμα, ένα αντικείμενο μελέτης και πειράματος που διανέμεται στους μαθητευόμενους μάγους της εμπορικής ιατρικής και της μοριακής βιολογίας. Και οι κυρίαρχοι του κόσμου είναι ήδη έτοιμοι να ορίσουν πρότυπο διαβίωσης. Η πλήρης ανάλυση του DNA του ανθρώπινου γονιδιώματος είναι μόνο η αρχή μιας νέας στρατηγικής που τέθηκε σε ισχύ από την εξουσία. Η γενετική αποκωδικοποίηση δεν έχει άλλο στόχο από την ενίσχυση σε μεγάλο βαθμό των μορφών κυριαρχίας και ελέγχου. Ανάμεσα σε τόσα άλλα πράγματα, χάσαμε ακόμα και το σώμα μας.

Κεφάλαιο X: Η υπακοή ως δεύτερη φύση

«Υπακούοντας, υιοθετούμε αντανakλαστικά υποταγής.»

Ανώνυμος

Χάνει το καλύτερο μέρος της ζωής του, αλλά συνεχίζει διότι έχει από πάντοτε τη συνήθεια να υπακούει. Η υπακοή έχει γίνει η δεύτερη φύση του. Υπακούει χωρίς να γνωρίζει το γιατί, μόνο γιατί ξέρει πως πρέπει. Υπακοή, παραγωγή και κατανάλωση, ορίστε το τρίπτυχο που κυριαρχεί τη ζωή του. Υπακούει στους γονείς του, στους καθηγητές του, στα αφεντικά του, στους ιδιοκτήτες του, στους εμπόρους του. Υπακούει στο νόμο και στις δυνάμεις ασφαλείας. Υπακούει σε όλες τις εξουσίες γιατί δεν γνωρίζει να κάνει τίποτα άλλο. Η ανυπακοή τον τρομοκρατεί περισσότερο απ' όλα, γιατί η ανυπακοή είναι ο κίνδυνος, η περιπέτεια, η αλλαγή. Όπως το παιδί πανικοβάλλεται όταν χάνει από τα μάτια του τους γονείς του, ο σύγχρονος δούλος είναι χαμένος δίχως την εξουσία που δημιούργησε.

Έτσι συνεχίζει να υπακούει. Είναι ο φόβος που μας μετατρέπει σε δούλους, και που μας κρατάει σε αυτή την κατάσταση. Υποτασσόμαστε στους κυρίαρχους του κόσμου, δεχόμαστε αυτή τη ζωή της ταπείνωσης και της δυστυχίας από φόβο.

Ωστόσο, διαθέτουμε τη δύναμη στους αριθμούς απέναντι σ' αυτή τη μειοψηφία που κυβερνά. Η δική τους δύναμη, δεν προέρχεται από την αστυνομία αλλά από τη συγκατάθεση μας. Δικαιολογούμε τη δειλία μας απέναντι στη νόμιμη αντιπαράθεση με τις δυνάμεις που μας καταπιέζουν με μια ομιλία γεμάτη ανθρωπιστική ηθικολογία. Η άρνηση επαναστατικής βίας είναι ριζωμένη στα μυαλά εκείνων που αντιτίθενται στο σύστημα, στο όνομα των αξιών που το ίδιο μας δίδαξε. Μα η εξουσία δεν διστάζει να χρησιμοποιήσει τη βία όταν πρόκειται για τη διατήρηση της ηγεμονίας της.

Κεφάλαιο XI: Η καταστολή και η επιτήρηση

«Σε ένα καθεστώς που φυλακίζει αδίκως, η θέση του δίκαιου ανθρώπου είναι επίσης στη φυλακή.»

Η πολιτική ανυπακοή, Χένρυ Ντέιβιντ Θωρό

Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν άτομα που ξεφεύγουν από τον έλεγχο της συνείδησης. Αλλά είναι υπό επιτήρηση. Οποιαδήποτε μορφή επανάστασης ή αντίστασης,

αντιμετωπίζεται ως αποκλίνουσα ή τρομοκρατική δραστηριότητα. Η ελευθερία υπάρχει μόνο για εκείνους που υπερασπίζονται τα εμπορικά συμφέροντα. Η πραγματική αντίθεση στο κυρίαρχο σύστημα τώρα είναι εντελώς παράνομη. Για τους αντιτιθέμενους, η καταστολή είναι ο κανόνας χρήσης. Και η σιωπή της πλειοψηφίας των δούλων απέναντι σε αυτή την καταστολή δικαιολογείται από τη φιλοδοξία των ΜΜΕ και της πολιτικής που αρνούνται τη σύγκρουση που υπάρχει στην πραγματική κοινωνία.

Κεφάλαιο XII: Το χρήμα

«Ό, τι κάναμε άλλοτε για την αγάπη του Θεού, τώρα το κάνουμε για την αγάπη αυτού που προσφέρει το αίσθημα ύψιστης δύναμης και καθαρή συνείδηση.»

Αυγή, Φρειδερίκος Νίτσε

Όπως όλα τα καταπιεσμένα όντα της ιστορίας, ο σύγχρονος δούλος έχει ανάγκη τον μυστικισμό και τον θεό του για να αναισθητοποιήσει το κακό που τον ταλαιπωρεί και τη δυστυχία που τον κατακλύζει. Αλλά αυτός ο νέος θεός, στον οποίο παρέδωσε την ψυχή του, δεν είναι παρά ένα τίποτα. Ένα κομμάτι χαρτί, ένας αριθμός που έχει νόημα μόνο επειδή όλος ο κόσμος αποφάσισε να του το δώσει. Γι' αυτό το νέο θεό εκπαιδεύεται, εργάζεται, αγωνίζεται και πωλείται. Γι' αυτό το νέο θεό παρατάει κάθε αξία και είναι έτοιμος να κάνει το οτιδήποτε. Πιστεύει πως έχοντας πολλά χρήματα, θα ελευθερωθεί από τους περιορισμούς που τον συγκρατούν. Σαν να μπορούσε η κατοχή να ταιριάζει με την ελευθερία. Η απελευθέρωση είναι ένας ασκητισμός που έρχεται με τον αυτοέλεγχο. Είναι μια επιθυμία και μια προθυμία για δράση. Είναι στο «είναι» και όχι στο «έχειν». Αλλά θα πρέπει να καθορίζεται στο να μην υπηρετεί, να μην υπακούει. Ακόμα θα πρέπει να είναι ικανός να σπάσει τη ρουτίνα, κάτι που κανείς, φαίνεται, δεν τολμά να κάνει.

Κεφάλαιο XIII: Καμιά εναλλακτική στην κυρίαρχη κοινωνική οργάνωση

Όμως ο σύγχρονος δούλος είναι πεπεισμένος πως δεν υπάρχει εναλλακτική στην οργάνωση αυτού του κόσμου. πως δεν υπάρχει εναλλακτική στην οργάνωση αυτού του κόσμου. Και εδώ είναι η δύναμη της σημερινής κυριαρχίας: η διατήρηση της ψευδαίσθησης ότι αυτό το σύστημα που αποίκισε όλη την έκταση της γης είναι το τέλος της ιστορίας. Κάνει την κυριαρχούμενη τάξη να πιστεύει πως η προσαρμογή στην ιδεολογία της είναι η προσαρμογή στον κόσμο όπως είναι και όπως πάντα ήταν. Το όνειρο ενός άλλου κόσμου έγινε ένα έγκλημα που καταδικάζεται από όλα τα ΜΜΕ και όλες τις εξουσίες. Ο εγκληματίας στην πραγματικότητα είναι αυτός που συμβάλει, συνειδητά ή όχι, στη επέκταση της κυρίαρχης κοινωνικής οργάνωσης. Δεν υπάρχει μεγαλύτερη τρέλα από αυτή του σημερινού συστήματος.

Κεφάλαιο XIV: Η εικόνα

«Αλλά, και αν όχι, ας είναι σε σένα γνωστό, βασιλιά, ότι τους θεούς σου δεν τους λατρεύουμε, και τη χρυσή εικόνα, που έχεις στήσει, δεν την προσκυνούμε.»

Προφήτης Δανιήλ 3: 18

Μπροστά στην καταστροφή του πραγματικού κόσμου, το σύστημα χρειάζεται να αποικίσει το σύνολο των συνειδήσεων των δούλων. Έτσι, στο κυρίαρχο σύστημα, από μικρή ηλικία, η καταστολή παίρνει τη μορφή αποτροπής και χρησιμοποιείται για την εκπαίδευση των δούλων. Πρέπει να ξεχάσουν την δουλοπρεπή κατάσταση τους, την φυλακή τους και την θλιβερή ζωή τους. Αρκεί να δει κανείς αυτό το υπνωτισμένο πλήθος μπροστά στις οθόνες που συνοδεύουν την καθημερινή τους ζωή. Εξαπατούν την μόνιμη δυσaréσκεια τους μέσω της πειραγμένης αντανάκλασης μιας ονειρεμένης ζωής, με χρήματα, δόξα και περιπέτεια. Όμως τα όνειρα τους είναι το ίδιο οδυνηρά με τη θλιβερή ζωή τους.

Υπάρχουν εικόνες για όλους και παντού, φέρουν το ιδεολογικό μήνυμα της σύγχρονης κοινωνίας και χρησιμοποιούνται ως όργανο ενοποίησης και προπαγάνδας. Αναπτύσσονται όσο ο άνθρωπος αφαιρείται από τον κόσμο του και τη ζωή του. Το παιδί είναι ο πρωταρχικός στόχος αυτών των εικόνων, έτσι ώστε να κοπεί η ελευθερία από τη ρίζα της. Πρέπει να γίνουν ηλίθια και να αφαιρεθεί κάθε μορφή προβληματισμού και κριτικής. Όλα αυτά, γίνονται βέβαια με τη ανησυχητική βοήθεια των γονιών προσπαθούν πλέον να αντισταθούν στη συνδυασμένη δύναμη πυρός όλων των σύγχρονων μέσων επικοινωνίας. Οι ίδιοι αγοράζουν τα απαραίτητα αγαθά για την υποδούλωση των απογόνων τους. Αφήνουν την εκπαίδευση στα χέρια τους συστήματος αποκλεισμού και μετριότητας.

Υπάρχουν εικόνες για όλες τις ηλικίες και για όλες τις κοινωνικές τάξεις. Και οι σύγχρονοι δούλοι συγχέουν αυτές τις εικόνες με την κουλτούρα και μερικές φορές με την τέχνη. Κάνουν έκκληση στα πιο άθλια ένστικτα για να πουλήσουν τα αποθέματα εμπορευμάτων. Η γυναίκα, διπλή σκλάβος στη σημερινή κοινωνία, πληρώνει το μεγάλο τίμημα. Κατέληξε να είναι ένα αντικείμενο κατανάλωσης. Η εξέγερση έγινε και αυτή μια εικόνα που πωλείται ώστε να καταστρέψει καλύτερα το ανατρεπτικό δυναμικό. Η εικόνα είναι πλέον ο πιο απλός και αποτελεσματικός τρόπος επικοινωνίας. Χτίζουν μοντέλα, κακοποιούν τις μάζες, λένε ψέματα, απογοητεύουν. Διαδίδουν την ιδεολογία της κατανάλωσης μέσω εικόνων, γιατί πρόκειται ακόμα και πάντα για τον ίδιο στόχο: η πώληση, τρόπων ζωής ή προϊόντων, συμπεριφορών ή αγαθών, οτιδήποτε, αρκεί να υπάρχει πάντα πώληση.

Κεφάλαιο XV: Η ψυχαγωγία

Αυτοί οι καημένοι άνθρωποι ψυχαγωγούνται, αλλά αυτή η ψυχαγωγία είναι εδώ μονάχα για να τους αποσπάσει από την κακή πραγματικότητα που τους κατακλύζει. Επέτρεψαν να γίνει η ζωή τους ένα τίποτα και προσποιούνται πως είναι υπερήφανοι γι' αυτό. Προσπαθούν να δείξουν την ικανοποίηση τους αλλά κανείς δεν ξεγελιέται. Πλέον, δεν καταφέρνουν να κοροϊδέψουν ούτε τους ίδιους τους εαυτούς τους, την ώρα που βρίσκονται απέναντι στην παγωμένη αντανάκλαση τους στον καθρέφτη. Έτσι, χάνουν τον χρόνο τους με ηλίθιους που τους κάνουν να γελούν, να τραγουδούν, να ονειρεύονται ή να κλαίνε.

Η αθλητική επικαιρότητα γίνεται το κανάλι μέσω του οποίου οι σύγχρονοι δούλοι νιώθουν τις επιτυχίες και τις αποτυχίες, τις προσπάθειες και τις νίκες, που έπαψαν να βιώνουν στην καθημερινότητα τους. Η δυσαρέσκειά τους, τους ενθαρρύνει να ζουν μπροστά στη τηλεόρασή τους. Ενώ οι αυτοκράτορες της αρχαίας Ρώμης αγόραζαν την υποταγή του λαού με ψωμί και διασκέδαση, σήμερα η σιωπή των δούλων αγοράζεται με την ψυχαγωγία και την κατανάλωση.

Κεφάλαιο XVI: Η γλώσσα

«Νομίζουμε ότι χρησιμοποιούμε τις λέξεις, αλλά οι λέξεις είναι που μας χρησιμοποιούν.»

Αλέν Ρέι

Η κυριαρχία των συνειδήσεων είναι το αποτέλεσμα της κακής χρήσης της γλώσσας από την κυρίαρχη κοινωνική και οικονομική τάξη. Ως αφέντης όλων των μέσων επικοινωνίας, η εξουσία διασπείρει την εμπορική ιδεολογία μέσω του πειραγμένου, μερικού και επινοημένου νοήματος που δίνει στις λέξεις. Οι λέξεις παρουσιάζονται ουδέτερες και η ετυμολογία τους φαίνεται σαν να πηγάζει από τον ακροατή. Αλλά υπό τον έλεγχο της εξουσίας, η γλώσσα αναφέρεται πάντα σε κάτι άλλο εκτός από την πραγματικότητα.

Πάνω απ' όλα είναι μια γλώσσα παραίτησης και ανικανότητας, μια γλώσσα παθητικής αποδοχής των πραγμάτων όπως είναι και όπως πρέπει να παραμείνουν. Οι λέξεις εργάζονται για λογαριασμό της κυρίαρχης οργάνωσης της ζωής και η χρήση της γλώσσας της εξουσίας μας καταδικάζει σε ανικανότητα. Το πρόβλημα της γλώσσας είναι στο κέντρο του αγώνα για την ανθρώπινη χειραφέτηση. Δεν προστίθεται στις άλλες μορφές κυριαρχίας, είναι η ίδια η καρδιά του σχεδίου ελέγχου του ολοκληρωτικού και εμπορικού συστήματος.

Η πιθανότητα ριζικής αλλαγής μπορεί να αναδειχθεί πάλι, μόνο από την επανοικειοποίηση της γλώσσας και ως εκ τούτου της πραγματικής επικοινωνίας ανάμεσα στους ανθρώπους. Έτσι το επαναστατικό έργο ενάγεται με το ποιητικό. Μέσα στον δημοφιλή ενθουσιασμό, οι μεγάλες ομάδες παίρνουν και ξανά-εφεύρουν τον λόγο. Ο καλλιτεχνικός αυθορμητισμός καταλαμβάνει τον καθένα μας και μας ενώνει όλους.

Κεφάλαιο XVII: Η ψευδαίσθηση της ψήφου και της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας

«Να ψηφίζεις σημαίνει να παραιτείσαι απ' τη δύναμή σου.»

Ελιζέ Ρεκλούς

Ωστόσο, οι σύγχρονοι δούλοι εξακολουθούν να θεωρούν τους εαυτούς τους πολίτες. Πιστεύουν ότι ψηφίζουν και αποφασίζουν ελεύθερα ποιος πρέπει να οδηγεί τα πράγματα. Λες και έχουν ακόμα επιλογή. Διατηρούν μόνο τη ψευδαίσθηση. Πιστεύεται ακόμα πως υπάρχει μια ριζική διαφορά ανάμεσα στους Σοσιαλιστές και στη Λαϊκή Δεξιά στη Γαλλία, στους Δημοκράτες και στους Ρεπουμπλικάνους στην Αμερική, στους Εργατικούς και στους Συντηρητικούς στο Ηνωμένο Βασίλειο; Δεν υπάρχει αντιπολίτευση, γιατί τα κύρια πολιτικά κόμματα συμφωνούν σε ένα βασικό πράγμα: τη διατήρηση της σημερινής εμπορικής κοινωνίας. Κανένα από τα πολιτικά κόμματα που ανεβαίνουν στην εξουσία, δεν αμφισβητεί το δόγμα της αγοράς. Με τη συνενοχή των ΜΜΕ μονοπωλούν τις εμφανίσεις. Καυγαδίζουν για λεπτομέρειες,

ώστε όλα να παραμείνουν στη θέση τους. Τσακώνονται για να μάθουν ποιος θα καταλάβει τις περισσότερες έδρες από αυτές που τους προσφέρει η κοινοβουλευτική αγορά. Οι αδιάφορες λογομαχίες τους μεταδίδονται από τα κανάλια, με στόχο την απόσπαση από την κρίσιμη συζήτηση σχετικά με την επιλογή της κοινωνίας στην οποία θέλουμε να ζούμε. Η εμφάνιση και η κοινοτοπία κρύβουν τη σύγκρουση των ιδεών. Τίποτα από αυτά δεν μοιάζει, είτε από κοντά, είτε από μακριά, με μια δημοκρατία.

Η αληθινή δημοκρατία χαρακτηρίζεται κυρίως από την μαζική συμμετοχή των πολιτών στη διαχείριση των πραγμάτων. Είναι άμεση και συμμετοχική Εκφράζεται με τη Λαϊκή συνέλευση και τον μόνιμο διάλογο σχετικά με την οργάνωση της κοινοτικής ζωής. Η εκπροσωπευτική και κοινοβουλευτική μορφή κυβέρνησης που σφετερίζεται το όνομα της δημοκρατίας, περιορίζει την εξουσία των πολιτών στο απλό δικαίωμα της ψήφου, δηλαδή στο τίποτα, Όσο αληθεύει ότι η επιλογή ανάμεσα στο ανοιχτό γκρι και στο γκρι σκούρο, δεν είναι αληθινή επιλογή.

Η συντριπτική πλειοψηφία των κοινοβουλευτικών εδρών ανήκουν στην οικονομικά ισχυρή τάξη, είτε είναι δεξιά είτε δήθεν σοσιαλιστική, δημοκρατική αριστερά. Η εξουσία δεν είναι για κατάκτηση, αλλά για καταστροφή. Είναι τυραννική από τη φύση της, είτε ασκείται από έναν βασιλιά, ένα δικτάτορα ή έναν εκλεγμένο πρόεδρο. Η μόνη διαφορά στη περίπτωση της κοινοβουλευτικής «δημοκρατίας» είναι ότι οι δούλοι έχουν την ψευδαίσθηση ότι οι ίδιοι επιλέγουν τον αφέντη που θα υπηρετήσουν. Η ψήφος τους καθιστά συνεργούς της τυραννίας που τους καταπιέζει. Δεν είναι δούλοι επειδή υπάρχουν αφέντες, αλλά υπάρχουν αφέντες επειδή επέλεξαν να παραμείνουν δούλοι.

Κεφάλαιο XVIII: Το ολοκληρωτικό εμπορικό σύστημα

«Η φύση δεν δημιούργησε ούτε αφέντες ούτε δούλους, δεν θέλω ούτε να δώσω ούτε να λάβω εντολές.»

Ντενί Ντιντερό

Το κυρίαρχο σύστημα ορίζεται, λοιπόν, από τη διεισδυτικότητα της εμπορικής ιδεολογίας. Απασχολεί παράλληλα όλο το χώρο και τους τομείς της ζωής. Λέει μονάχα: «Παράγετε, πουλήστε, καταναλώστε, συσσωρεύστε!» Έχει μετατρέψει το σύνολο των ανθρώπινων σχέσεων σε εμπορικές σχέσεις και αντιμετωπίζει τον πλανήτη μας ως εμπόρευμα.. Αναγνωρίζει μόνο ένα δικαίωμα: το δικαίωμα στην ιδιωτική ιδιοκτησία. Ο μόνος θεός που λατρεύει είναι το χρήμα.

Το μονοπώλιο της εμφάνισης είναι ολοκληρωτικό. Μόνο οι άνδρες και οι ομιλίες υπέρ της κυρίαρχης ιδεολογίας εμφανίζονται. Η κριτική αυτού του κόσμου πνίγηκε στο ρεύμα των μέσων ενημέρωσης που καθορίζει το σωστό και το λάθος, το ορατό και το κρυφό.

Η πανταχού παρουσία της ιδεολογίας, η λατρεία του χρήματος, το μονοπώλιο της εμφάνισης, η απουσία κοινοβουλευτικού πλουραλισμού, η έλλειψη ορατής αντιπολίτευσης, η καταστολή σε όλες τις μορφές της, η επιθυμία μετατροπής της ανθρωπότητας και του κόσμου.

Ορίστε το πραγματικό πρόσωπο του σύγχρονου ολοκληρωτισμού που λέγεται «φιλελεύθερη δημοκρατία», αλλά που τώρα πρέπει να αποκαλούμε με το αληθινό του όνομα: το ολοκληρωτικό εμπορικό σύστημα. Ο άνθρωπος, η κοινωνία και το σύνολο του πλανήτη βρίσκονται στην υπηρεσία αυτής της ιδεολογίας. Το ολοκληρωτικό εμπορικό σύστημα πραγματοποίησε αυτό που κανένα άλλος ολοκληρωτισμός δεν κατάφερε πριν από αυτόν: την ενοποίηση του κόσμου κατ' εικόνα του. . Σήμερα, δεν υπάρχει καμιά πιθανή έξοδος.

Κεφάλαιο XIX: Προοπτικές

Καθώς η καταπίεση επεκτείνεται σε όλους τους τομείς της ζωής, η εξέγερση παίρνει τη μορφή κοινωνικού πολέμου. Οι εξεγέρσεις αναζωπυρώνονται και ανακοινώνουν την άφιξη της επανάστασης.

Η καταστροφή της εμπορικής ολοκληρωτικής κοινωνίας δεν είναι θέμα επιλογής. Είναι μια απόλυτη ανάγκη σ' αυτόν τον καταδικασμένο κόσμο. Δεδομένου ότι δεν υπάρχουν σύνορα στην εξουσία, η τελευταία πρέπει να αντιμετωπίζεται παντού και πάντα. Η επανεφεύρεση της γλώσσας, η μόνιμη αναταραχή της καθημερινής ζωής, η ανυπακοή και η αντίσταση είναι τα κύρια χαρακτηριστικά της εξέγερσης ενάντια στη κατεστημένη τάξη. Αλλά για να γεννηθεί μια επανάσταση από αυτή την εξέγερση, πρέπει να συγκεντρωθούν όλες οι μικρές αντιστάσεις σε ένα ενωμένο μέτωπο. Πρέπει να ενοποιήσουμε όλες τις επαναστατικές δυνάμεις.

Μπορούμε να το καταφέρουμε, συνειδητοποιώντας τις παλιές μας αποτυχίες: ούτε ο στείρος ρεφορμισμός, ούτε η ολοκληρωτική γραφειοκρατία είναι η λύση στη δυσαρέσκεια μας.

Είναι απαραίτητο να δημιουργηθούν νέες μορφές οργάνωσης και αγώνα. Η αυτοδιαχείριση στις εταιρίες και η άμεση δημοκρατία σε τοπικό επίπεδο αποτελούν τα θεμέλια αυτής της νέας οργάνωσης που πρέπει να είναι αντι-ιεραρχική στη μορφή όπως και στο περιεχόμενο. Η εξουσία δεν είναι για κατάκτηση, αλλά για καταστροφή!

Κεφάλαιο XX: Επίλογος

«Ω άρχοντες, η ζωή είναι σύντομη... Αν ζούμε, ζούμε για να περπατήσουμε πάνω στα κεφάλια των βασιλιάδων.»

Γουίλλιαμ Σαίξπηρ

Ζαν Φρανσουά Μπριέντ

Ελληνική εκδοχή Λίζα και Γιάννης Γιουλούντας
